

Ersätтарыttrande till Kommunstyrelsen 27 maj 2008

§ 69 och 70 Detaljplan för Strandängarna, etapp 1 utbyggnadsområdet och 2 grönområdet – beslut om antagande

Miljöpartiets uppfattning är att detaljplanen över Strandängarna står i konflikt med både Plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB). Exploateringen av Strandängarna står i motsättning mot lagarnas mål om en långsiktig hållbar livsmiljö och att bebyggelse skall lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet, där opåverkade, oexploaterade och särskilt känsliga områden så långt som möjligt ska skyddas.

I PBL 1 kap. 1 § står att planläggningen ska utmärkas av ”god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer”. Ett grundläggande krav är att marken är lämplig för ändamålet ur ett samhälleligt perspektiv. Både enskilda och allmänna intressen ska beaktas. I PBL kap. 2 § 1 står att ”Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.”

Miljöbalken, MB syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Resonemanget bygger på insikten om att naturen har ett skyddsvärde och att användandet och förvaltningen är förenad med ansvar. Miljöbalken ska bland annat tillämpas utifrån att:

- människors hälsa och att naturen skyddas mot skador
- värdefulla natur- och kulturmiljöer ska skyddas och vårdas
- den biologiska mångfalden bevaras
- mark, vatten och fysisk miljö används så att ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk långsiktigt god hushållning tryggas

I MB kap. 3 står att användning av mark och vatten ska ske utifrån lämpligheten och god hushållning. Opåverkade och oexploaterade områden ska så långt som möjligt skyddas, särskilt ekologiskt känsliga områden, även områden som är av stor betydelse för friluftslivet på grund av natur och kulturvärden och riksintressen.

MB kap. 7 reglerar skydd av naturområden, såsom allemansrätt, nationalpark, natur- och kulturresevat, naturminne, strandskyddsområde. Strandskyddsområdet går 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd och råder vid hav, insjöar och vattendrag. Syftet är att trygga friluftsliv och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Inom strandskyddat område får inte nya byggnader uppföras eller ändras för att tillgodose andra ändamål än vad som avsetts.

Miljöbedömning

En miljökonsekvensbedömning innefattar både en process och ett beslutsdokument, dvs. miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). *Centralt är att flera alternativ ska kunna jämföras, inklusive nollalternativet. Grundläggande är att starta MKB-processen tidigt innan några beslut är fattade.* Allmänheten ska också ges möjlighet att delta i processen.

MKB regleras av MB kap. 6 och Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Förutom dessa har Naturvårdsverket givit ut allmänna råd om miljökonsekvensbeskrivningar (NFS 2001: 9).

I MB kap. 6 står att syftet med MKB:n är: ”att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som en planerad verksamhet eller åtgärd kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.” Begreppet ”den fysiska miljön i övrigt” bör enligt Naturvårdsverket innefatta även ekosystem och deras ingående komponenter som växter, djur och andra organismer (NFS 2001: 9).

Lokalisering är en viktig faktor för att undvika negativa effekter på biologisk mångfald, att jämföra olika tänkbara lokaliseringalternativ för att se vilka alternativ som ger minst skada. För bedömningen krävs bra underlag av inventeringar och miljöövervakning. Genomförandet bör ske i ett tidigt skede, då det finns en reell möjlighet att påverka lokaliseringen. Försiktighetsprincipen bör tillämpas där det råder svårigheter att bedöma effekter på biologisk mångfald. Syftet med MKB är att ge bra beslutsunderlag och inte att bara upplysa om vad lagen föreskriver. Risken är annars att biotoper och arter som inte specifikt pekas ut i lagtexten nedprioriteras. MKB bör därför inte enbart behandla skyddade områden och arter, utan även uthålligt nyttjande, ekosystemens diversitet och icke-skyddad biodiversitet.

MKB:n över Strandängarna

I den framtagna MKB:n över Strandängarna står bl.a.:

- att planerna innebär att oexploaterade svårtillgängliga naturmiljöer samt vattenmiljöer tas i anspråk och att miljöerna kan störas av en ökad tillgänglighet till vattenlinjen.
- att områdets grunda bottenar kan påverkas genom grumling som kan innebära att Erstavikens djur och växtliv temporärt störs genom försämrade siktförhållanden och frigörande av eventuella föroreningar i bottenens sediment.
- att antalet båtrörelser och hårdgjorda ytor ökar.
- att negativa konsekvenser för områdets vattenlevande växter och djur kan förväntas.
- Att det finns rödlistade arter och signalarter.

MKB:n visar att den planerade exploateringen och den ökande trafiken kommer att vara negativ för Tyresös övergripande mål för hållbar utveckling som år 2003 antogs i bred enighet. Detsamma gäller för regionala och nationella miljömål.

Några brister i MKB:n

Den upprättade MKB:n över Strandängarna uppfyller inte kraven enligt MB 6 kap.:

- Alternativredovisning saknas, vilket gör att det är omöjligt att bedöma om förslaget är det mest lämpliga.
- Nollalternativet grundas på felaktiga premisser, eftersom det råder strandskydd.
- Undersökning av sediment, fisk- och bottenfauna och vattenkvalitet saknas i området.
- Inventering av djur- och växtlivet är knapphändig och har utförts under en kortare tid på hösten då aktiviteten kan förväntas vara låg.
- Buller och andra konsekvenser (för människor, djur- och växtliv) från den ökande trafiken saknas.

Exploatering

Miljöpartiets uppfattning är att den planerade exploateringsgraden av Strandängarnas bostadsområde är för stor. I Översiktsplanen (1998) står att någon form av småskalig bebyggelse planeras i Norra Strand, att vyn från vattnet särskilt ska beaktas. ”Vid utformning och planering av nybyggnader ska stor hänsyn tas till topografi och befintlig natur.”

Vi anser att ingreppen i området blir för stora och att stora naturvärden går förlorade. Naturmiljön betecknas som unik och känslig i flera av kommunens dokument. Landområdet har regionalt naturvärde med lundmiljöer och förekomsten av äldre grova ädellövträd, med flera rödlistade arter. Erstaviken är ett viktigt område med riksintresse ur fågelskyddssynpunkt. De orörda strandängarna är barnkammare för många insekter, grod- och kräldjur, fiskar och fåglar. Strandängarna är Erstavikens största och viktigaste reproduktionsområde för fågel och fisk.

Vi vänder oss framförallt emot de 60 meter långa brygghusen som ska byggas på pålar nere i strandängarna. Strandängarna kommer att skymmas och domineras av huskroppar och vägar på pålar. Detta innebär att själva strandängen förstörs, dvs. den viktiga miljö man säger sig vilja bevara. Exploateringen är oåterkallelig, liksom det förstörda naturområdet. Strandängar är ovanliga och den enda kvarvarande i Tyresö kommun. Orörda stränder i innerskärgården är också allt mindre förekommande, med nuvarande exploateringstakt kommer dessa att vara bebyggda inom 150 år.

Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande påpekat att kommunen borde belysa exploateringen i ett delregionalt perspektiv, dvs. beskriva hur många/mycket strandängar det finns kvar och andelen som skulle försvinna om området exploateras. Områdets värde för den biologiska mångfalden kan sägas vara högre om området i stort lider brist på denna typ av habitat. Länsstyrelsen menar också att fler studier bör göras över arterna som finns i området.

Strandskydd

Det planerade bostadsbygget innebär att strandskyddet måste upphävas. Syftet med strandskydd är att tillgängliggöra friluftslivet idag och i framtiden. Minst lika viktigt är att värna om livsvillkor för djur- och växtliv. I länsstyrelsens samrådsyttrande står att det på nuvarande grunder inte finns skäl att upphäva strandskyddet. Enligt länsstyrelsens bedömning utgörs de främsta värdena vid strandängarna inte av friluftslivet, utan av växt- och djurlivet. Med den planerade exploateringen föreligger stor risk att dessa värden påverkas negativt och till och med att gå förlorade. Detta missgynnar det friluftsliv som man med upphävandet säger sig vilja främja. I planen framkommer att det är friluftslivet och tillgängligheten som är skälen för den tilltänkta upphävningen. Ett Resonemang om djur- och växtlivet tycks saknas.

I Structors ”Miljöbedömning av Översiktsplan” står följande ”Vid detaljplaneläggning av området bör hänsyn tas till allmänhetens möjlighet att utnyttja strandområdet för rekreation så att inte denna begränsas och området får en ”privat” karaktär. En ökad bebyggelse kan störa djurliv samt skada växtliv genom att fler människor rör sig i området.” ”Kvarvarande strandområden ska skyddas och fortsätta att vara tillgängliga för allmänheten. Detta ska ske genom att man motverkar privatisering och ianspråktagande av allmän mark i strandnära lägen och att nya bryggplatser längs innerhavsvikarnas stränder ej ska tillåtas, istället ska befintliga bryggor förlängas inom de båtklubbar som finns idag.”

Länsstyrelsen påpekar att den övervägande delen av kommunens strandområden redan är exploaterade och många gånger också privatiserade, vilket gör att värdet av de få kvarvarande stränderna inom kommunen och närområdet är så mycket större. Om kommunen väljer att gå vidare med sina exploateringsplaner inom strandskyddat område bör ytterligare studier göras, både på övergripande och på mer detaljerad nivå.

Trafik

Vi ser också problem med ökad trafik, framförallt på den redan hårt belastade Tyresövägen. Många boende kring Tyresövägen besvärar av trafiken, bl.a. har medborgariéer med förslag om bullerplank skickats in till kommunen. Tyresös övergripande mål för hållbar utveckling har kommunen fastlagt mål om att begränsa bullerutsatta bostäder. Kommunen har i dagsläget inga planer på långsiktigt hållbara transportlösningar, dock har vi, miljöpartiet 2007-02-08 motionerat om att utreda en spårbilslösning i kommunen. Även mer kortsiktiga trafiklösningar är nödvändiga, t.ex. kollektivtrafikkörfält och att kommunen arbetar mot en omställning, dvs. mindre personbilsresande och mer kollektiva resor, cykling och promenader.

I Structors ”Miljöbedömning av Översiktsplan” står följande ”Planerad befolkningstillväxt innebär en ökad trafikbelastning på framförallt Tyresövägen. Enligt trafik- och bullerutredningen förväntas ljudnivån utmed Tyresövägen öka med ca 1-3 db(A) vilket framförallt påverkar människor i de bostäder (bl a mellan Öringe Strandväg och Strandallén) som ligger över eller på gränsen till befintliga riktvärden.” ”Förtätning av bostadsområden samt anläggande av arbetsplatsområden innebär ökad trafik samt en ökad andel hårdgjorda ytor. Detta minskar möjligheten till upptag av dagvatten i växtlighet vilket ökar belastningen på sjöar och vattendrag och bidrar således till övergödning och försämrade vattenkvalitet”.

Klimatförändringar

I februari 2007 presenterade FN:s klimatpanel (IPCC) sin fjärde rapport. Rapporten skärper tidigare skrivningar om människans ansvar till klimatförändringarna med ökande utsläpp av växthusgaser som leder till global uppvärmning och förändrade klimatförhållanden. I IPCC:s scenarier uppskattas temperaturen öka med 2-4,5°C mot slutet av seklet och havsnivån stiga med i genomsnitt 0,18-0,59 meter. Då är inte smältningen av inlandsisarna inräknad, vilket kan betyda en höjning på ytterligare 0,10-0,20 meter. Siffrorna varierar mellan regioner och i vissa delar beräknas höjningen bli än större, däribland Nordsjön och Östersjön.

Klimatförändringar är komplexa och svåröversäglbara processer. Osäkerhet kring följder och ett utdraget tidsperspektiv kan göra att risker uppfattas vaga och avlägsna. Kunskap och medvetenhet om klimatförändringarnas effekter och attityder som främjar förebyggande verksamhet kan vara avgörande när samhället ska anpassas till förändrade klimatförhållanden.

Efterfrågan på vattennära bostäder och kommunens generositet med bygglov i utsatta lägen står i konflikt med behovet av att klimatanpassa samhället. Vi anser att kommunen ska göra riskbedömningar för olika scenarier vid fysisk planering och nybebyggelse. I det planerade område finns risk för översvämningar. Vi anser att det är oförnuftigt att bygga bostäder i ett vattensankt och kustnära läge, då vi vet att vattenståndet kommer att stiga till följd av ismältning, uppvärmning av hav, stormar och intensiva nederbördsperioder.

Klimat- och sårbarhetsutredningen lämnade sitt beslutbetänkande 1 oktober 2007. Utredningen föreslår ändringar i lagstiftningen i Plan och bygglagen (PBL) och stödjande lagstiftning, där PBL bl.a. ska kompletteras med;

- förtydligande med ras och skred
- villkorande i detaljplan på säkerhetshöjande och skadeförebyggande åtgärder, för att förhindra risk för översvämningar, ras, skred och erosion
- att kommunens skadeståndsansvar ökas från 10 till 20 år för konsekvenser av felaktig planering med hänsyn till risker för översvämningar, ras, skred och erosion

Demokrati

Den demokratiska processen borde ha fördjupats och vi delar länsstyrelsens uppfattning att ett planförslag av så stort allmänt intresse som denna och vars innehåll rymmer komplicerade frågor, borde ha föregåtts av ett programskede. Även konflikten med Tyresö Strands Markägareförening är olycklig, där föreningen upplever att kommunen inte agerat schysst när man bortser från den gemensamma avsiktsförklaringen.

Marie Åkesdotter
För miljöpartiet de gröna i Tyresö